

Kadernota 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	7
2. Financiële stand van zaken 2022	10
3. Ontwikkelingen	15
3.1 Commanderij College	15
3.2 Overige scholen	15
3.3 Cultuurhuis	16
3.4 Landelijke ontwikkelingen	17
4. Uitgangspunten Begroting 2023	19
4.1 Basiscijfers Begroting 2023	19
4.2 Tarieven 2023	22
4.3 Ontwikkelingen gemeentefonds	24
4.4 Uitgangspunten en prognose drie decentralisaties Sociaal Domein	27
4.5 Reserves en voorzieningen	29
4.6 Fiscale ontwikkelingen	29
5. Doorkijk 2023 - 2026	31
5.1 Besluitvorming gemeente na vaststelling Begroting 2022	31
5.2 Wijzigingen begrotingen verbonden partijen	31
5.3 Kostenstijgingen en compensatie daarvoor in gemeentefonds	33
5.4 Bijstellingen naar aanleiding van de Jaarrekening 2021	35
5.5 Ontwikkeling ambtelijke organisatie	35
5.6 Bijstellingen met een verplicht karakter	36
6. Totaaloverzicht	40

Samenvatting

Voor u ligt de Kadernota 2023. Daarin staan de uitgangspunten van de gemeente Gemert-Bakel voor de komende vier begrotingsjaren. Dit is de voorbereiding op de Begroting 2023 welke in november 2022 door de gemeenteraad wordt behandeld. De Begroting 2023 is de eerste begroting in deze raadsperiode.

Het structurele saldo van de Kadernota 2023 bedraagt als volgt:

Saldo Kadernota 2023	2023	2024	2025	2026
Structurele saldo	3.163V	4.580V	6.578V	373V

De begroting is structureel en reëel sluitend in alle jaren.

Daarbij is er wel sprake van een 'ravijnjaar' in 2026. De inkomsten gemeentefonds dalen sterk vanaf 2026 in afwachting op een nieuwe financieringssystematiek. Dat is lastig financieel plannen. De gemeenten kunnen namelijk geen investeringen doen vanuit de overschotten in de eerste jaren. Er ontbreekt dekking vanaf 2026 voor de structurele afschrijvings- en rentekosten van die investeringen. Dit heeft de minister onderkend. Voor de zomer komt ze daarom met een contourennota hoe zij 2026 en verder ziet voor gemeenten. Dit vraagt wel om enig geduld van het college en de gemeenteraad bij het maken van keuzes. De komende maanden zijn nodig om daar goede afwegingen in te maken.

We hebben nu geld opgenomen voor Commanderij College

Op 11 november 2021 heeft de gemeenteraad een tweetal moties over scholen aangenomen. Het college wordt daarin opgeroepen een meerjareninvesteringsprogramma Onderwijshuisvesting op te stellen voor de kadernota. Verder wordt het college gevraagd de investering Commanderij College op basis van nieuwbouw financieel te vertalen in de Kadernota 2023. Beiden zijn nu opgenomen.

Afgelopen periode zijn er verschillende scenario's verkend door de gemeente, het Commanderij College en Goed Wonen. De verschillende scenario's worden in september aan uw raad voorgelegd. In de raadsvergadering van oktober 2022 kan dan een principekeuze worden gemaakt. Deze principekeuze is vervolgens basis voor de haalbaarheidsstudie. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de RIN.

In deze Kadernota 2023 zijn in lijn met de motie nu middelen opgenomen voor de school. Dit is dan een investering in het schoolgebouw van € 32,1 miljoen en jaarlijkse kapitaallasten van € 1,6 miljoen. Het zijn de bedragen voor nieuwbouw zoals verzocht in de motie.

Alleen noodzakelijke aanpassingen zijn opgenomen in de kadernota

Er is op het moment van versturen van deze kadernota nog geen nieuw college en coalitieakkoord. Daarom is gekozen voor een beleidsarme kadernota. Alleen de noodzakelijke aanpassingen zijn opgenomen. Dit geeft daarmee maximale ruimte voor het maken van afwegingen voor nieuw beleid voor het nieuwe college en raad richting de begroting.

De komende maanden wordt meer duidelijk over het jaar 2026 en verder. Bij eventuele financiële ruimte die ontstaat zijn de prioriteiten wat het college betreft: financieel op orde brengen van de beheersplannen, robuuste ambtelijke organisatie, onderwijs en tot slot cultuurhuis.

Het financiële herstel van de gemeente heeft zich voortgezet

De gemeente Gemert-Bakel komt uit een financieel diep dal. Sinds 2013 is een stijgende lijn te zien. Die heeft zich in 2021 doorgezet. De reserves zijn met € 6,1 miljoen gegroeid.

In 2021 heeft de gemeenteraad het eerdere herstelplan eigen vermogen herijkt in nieuwe financiële kaders. Daarbij zijn drie doelen gesteld. Herstel van het weerstandsvermogen, een solvabiliteit van 15% en een schuldenquote van 90%. Allen in 2030.

Inmiddels hebben we meer dan voldoende weerstandsvermogen. Nodig is 13,4 miljoen. Aanwezig is € 17,8 miljoen. Het doel om een solvabiliteit van 15% in 2030 te halen is bijna bereikt. Bij de Jaarrekening 2021 bedraagt deze 14,7%. Hierdoor is de jaarlijkse storting in het weerstandsvermogen van € 250.000 vanaf 2023 niet meer nodig. Dat geeft in de Kadernota 2023 nu een voordeel.

De schuldenquote is in 2021 verder gedaald en bedraagt nu 98%. Ook daar houden we koers.

Wij zijn voordeelgemeente bij de herverdeling gemeentefonds

Belangrijkste inkomstenpost voor de gemeente is het gemeentefonds. Dat beslaat ongeveer 65% van de jaarlijkse inkomsten. Er speelt veel rond het gemeentefonds.

We zijn nu definitief voordeelgemeente bij de komende herverdeling. Dat geeft een voordeel van € 37,50 per inwoner. Dat gaat stapsgewijs in per 2023. Vanaf 2025 is het volledige voordeel beschikbaar. De herverdeling is verwerkt in deze kadernota. Daarnaast pakt de meicirculaire 2022 nu zeer gunstig uit.

Voor het 'ravijnjaar' 2026 komt de minister met een contourennota

De afgelopen jaren zijn er verschillende kortingen uitgevoerd op het gemeentefonds. Hierop was forse kritiek. In het regeerakkoord is in reactie daarop het kabinet nu serieus over de brug gekomen. Tot en met 2025 gaat er veel extra geld naar de gemeenten. Vanaf 2026 is er echter weer een flinke terugval in dat extra geld. Daarom wordt 2026 ook wel het 'ravijnjaar' genoemd.

Het Rijk heeft de uitkering gemeentefonds vanaf 2026 verlaagd in afwachting op een beoogde nieuwe financieringssysteem. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe gemeentebelastingen. Voor gemeenten is dit lastig financieel plannen. Uitgaven die gemeenten doen hebben in de regel een structureel karakter. Een jaarlijkse uitgave die je nu opneemt in de begroting moet ook in 2026 en verder nog gedekt zijn. Dat heeft de minister onderkend. Voor de zomer komt ze met een contourennota. In deze nota komt meer duidelijkheid over de jaren 2026 en later. In ieder geval welk proces samen met de gemeenten wordt doorlopen.

De gemeentelijke tarieven stijgen in de regel enkel met inflatie

Voorgesteld wordt om de gemeentelijke tarieven zoals OZB, afvalstoffenheffing en leges enkel met inflatie te laten stijgen. Uitzondering hierop is het tarief voor de rioolheffing. Bij vaststelling van het watertakenplan heeft de gemeenteraad in het verleden besloten dit tarief met jaarlijks 2,5% boven op de inflatie te laten stijgen.

We stoppen in 2022 met het verlenen van coronasteun

De gemeente heeft in 2020 een risicoreserve Corona ingesteld. Deze reserve was bedoeld voor het opvangen van nadelen in de begroting en het geven van coronasteun. De gemeente heeft uit eigen middelen € 1,2 miljoen in deze reserve gestort. Vanuit het Rijk is voor Gemert-Bakel een bedrag van € 2,7 miljoen ontvangen. Het Rijk is per 1 april 2022 gestopt met het verlenen van de coronasteun. Ook lokaal gaan wij in 2022 hiermee stoppen. Eventuele overschotten gaan terug naar algemene middelen.

Inleiding

1. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2023. Daarin staan de uitgangspunten van de gemeente Gemert-Bakel voor de komende vier begrotingsjaren.

In de kadernota wordt gekeken naar de budgetten en onze wensen. Deze kunnen tegen elkaar worden afgewogen en indien nodig worden bijgesteld. Dit is de voorbereiding op de Begroting 2023 welke in november 2022 door de gemeenteraad wordt behandeld.

De Kadernota 2023 heeft de volgende hoofdstukken:

1. Inleiding;
2. Financiële stand van zaken gemeente 2022;
3. Ontwikkelingen;
4. Uitgangspunten Begroting 2023;
5. Financiële doorkijk 2023-2026;
6. Totaaloverzicht.

In november 2022 stelt de gemeenteraad zowel de Begroting 2023 als de Meerjarenraming 2024-2026 vast. Om het simpel te houden noemen we beide documenten 'Begroting 2023'.

Alle bedragen in de tabellen zijn te lezen maal € 1.000. Daarbij staat een "V" voor voordeel en een "N" voor nadeel.

Het saldo van de Kadernota 2023 is in alle jaren structureel sluitend

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Het structurele saldo van deze kadernota bedraagt:

Saldo Kadernota 2023	2023	2024	2025	2026
Structurele saldo na bijstellingen	3.163V	4.580V	6.578V	373V

Daarmee is de begroting structureel sluitend in 2023. Dat is voldoende voor de provincie.

Het jaar 2026 is ook sluitend. Het overschot is daarbij wel veel lager dan voorgaande jaren. Dit wordt ook wel het 'ravijnjaar' genoemd. Vanaf 2026 heeft het Rijk het accres gemeentefonds 'handmatig' verlaagd heeft en de opschalingskorting gaat dan weer lopen. Dit beiden met het oog op een beoogde nieuwe financieringssystematiek. Voor gemeenten is dit lastig financieel plannen. Dat heeft de minister onderkend. Voor de zomer komt ze daarom met een contourennota hoe zij 2026 en verder ziet voor gemeenten.

Incidentele kosten en opbrengsten mogen niet worden meegeteld in het begrotingssaldo. Denk aan de inzet van reserves of winsten op verkoop van panden. Wordt een begroting sluitend gemaakt met incidentele voordelen dan is dat een risico voor de langere termijn. Deze incidentele voordelen houden een keer op. Daarom is het structurele saldo bepalend. Met reëel wordt bedoeld dat de ramingen in de begrotingen haalbaar zijn.

De afgesproken financiële kaders zijn toegepast in deze kadernota

Op 18 maart 2021 heeft de gemeenteraad kaders vastgesteld voor een gezonde en duurzame financiële positie van de gemeente Gemert-Bakel.

De daarin opgenomen uitgangspunten vormen de basis voor de Kadernota 2023. Daar waar de uitgangspunten zijn toegepast is dat vermeld en worden ze uit eenvoud aangeduid als 'financiële kaders'.

Met deze cijfers vallen we onder het normale toezicht van de provincie

Om te vallen onder het normale repressieve toezicht van de provincie dient de begroting reëel en structureel sluitend te zijn in 2023 of anders uiterlijk 2026. Verder moeten we de jaarrekening en begroting tijdig insturen en moet de Algemene reserve positief staan.

De gemeentelijke ambitie gaat verder. Deze is vastgelegd in de financiële kaders. Daarin staat dat de begroting zowel structureel sluitend is in 2023 als in 2026. Dat is nu het geval.

We voldoen aan de provinciale eis van een structureel sluitende begroting in 2023. Daarmee vallen we onder het normale toezicht van de provincie.

Het proces van de Kadernota 2023 is gelijk aan dat van vorig jaar

De bestuurlijke behandeling van de kadernota ziet er als volgt uit:

Onderdeel	Wanneer	Door
Commissiebehandeling	29, 30 juni 2022	Commissies
Beantwoording schriftelijke vragen	5 juli 2022	B&W
Behandeling Kadernota 2023	14 juli 2022	Raad

Financiële stand van zaken 2022

2. Financiële stand van zaken 2022

In dit hoofdstuk wordt de huidige financiële stand van zaken van de gemeente toegelicht. Dit kan dan worden meegenomen in de keuzes voor de jaren 2023 en verder.

De start van deze kadernota is een structureel sluitende Begroting 2022

Op 11 november 2021 heeft de gemeenteraad de Begroting 2022 vastgesteld inclusief een aantal amendementen. Deze begroting was structureel sluitend. Daarna zijn nog een aantal besluiten genomen door de gemeenteraad:

- 4^e financiële rapportage 2021;
- Toegankelijkheid toiletten;
- Renovatie dak sporthal Molenbroek;
- Motie jongerenraad;
- GR Peelgemeenten 1^e begrotingswijziging 2022;
- 1^e en 2^e financiële rapportage 2022;

Het saldo van de begroting na deze raadsbesluiten is als volgt:

Structurele begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
Saldo 11 november 2021	296V	7V	393V	336V
Daarna genomen raadsbesluiten	176N	160N	159N	158N
Huidige saldo begroting	120V	153N	234V	178V

De reserves zijn met € 6,1 miljoen toegenomen in 2021

Begin 2021 had de gemeente Gemert-Bakel € 15,4 miljoen aan reserves. Eind 2021 is dat gegroeid naar € 21,5 miljoen. Dit zijn voor het overgrote deel algemene reserves (weerstandsvermogen) en in beperkte mate reserves voor specifieke doelen.

In deze toename van € 6,1 miljoen is het resultaat van de Jaarrekening 2021 meegerekend. De jaarrekening heeft een overschot van € 3,2 miljoen. Daarnaast is bij de Jaarrekening 2021 de risicoreserve Bouwgrond met € 1,1 miljoen gegroeid. Verder zijn door tussentijdse resultaten in 2021 en reguliere stortingen de reserves met € 1,8 miljoen gegroeid.

Er is meer dan voldoende weerstandsvermogen voor het afdekken van de risico's

In onderstaande tabel zijn de Jaarrekening 2021, voorgestelde resultaatbestemming 2021, Begroting 2022 en alle overige raadsbesluiten tot nu toe verwerkt.

Weerstandsvermogen per juli 2022	
Berekende risico's	6.724
Benodigd weerstandsvermogen (ratio 1,4 - 2,0)	13.448
Algemene reserve	8.430
Risicoreserve Bouwgrondexploitatie	6.378
Risicoreserve Corona (prognose)	509
Risicoreserve Drie decentralisaties	2.500
Aanwezig weerstandsvermogen per juli 2022	17.817
Overschot	4.369

Doel is een weerstandsratio van 'ruim voldoende', zoals vastgesteld in de financiële kaders. We hebben dan twee keer zoveel geld in het weerstandsvermogen als dat er risico's zijn.

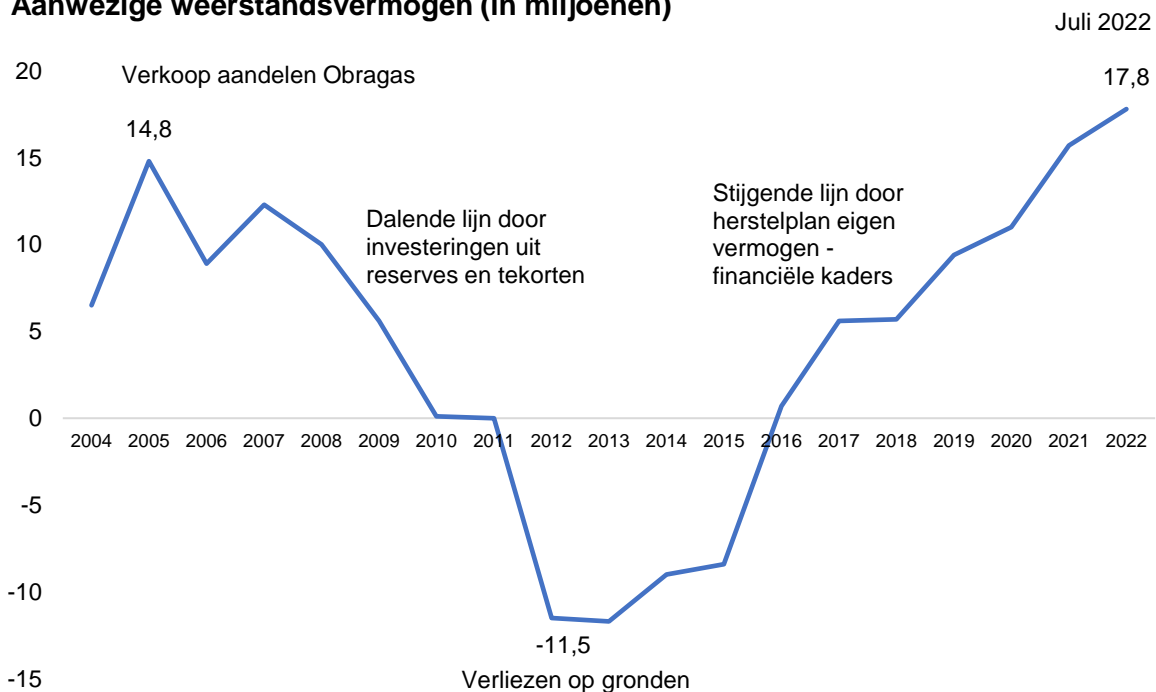
In de Jaarrekening 2021 zijn de risico's berekend op € 6,7 miljoen. Doel is een weerstandsvermogen te hebben van € 13,4 miljoen. Aanwezig is € 17,8 miljoen. Op dit moment hebben we daarom meer dan voldoende buffers voor onze risico's.

Het aanwezige weerstandsvermogen wordt conservatief berekend. Het bestaat enkel uit de algemene reserves en een eventueel begrotingsoverschot van het komende jaar. De post Onvoorzien, de onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves worden niet meegenomen bij de berekening van het aanwezige weerstandsvermogen.

De stijgende lijn van het weerstandsvermogen zet zich verder door in 2021

De gemeente Gemert-Bakel komt uit een financieel diep dal. Sinds 2013 is een stijgende lijn te zien. Die heeft zich in 2021 doorgezet.

Aanwezige weerstandsvermogen (in miljoenen)

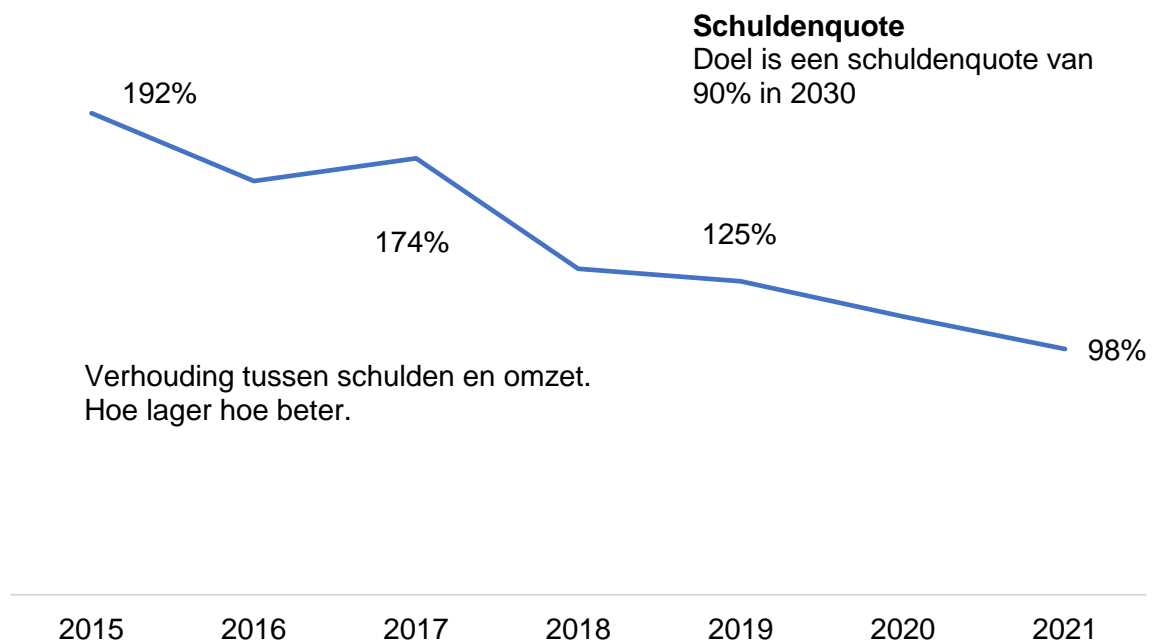
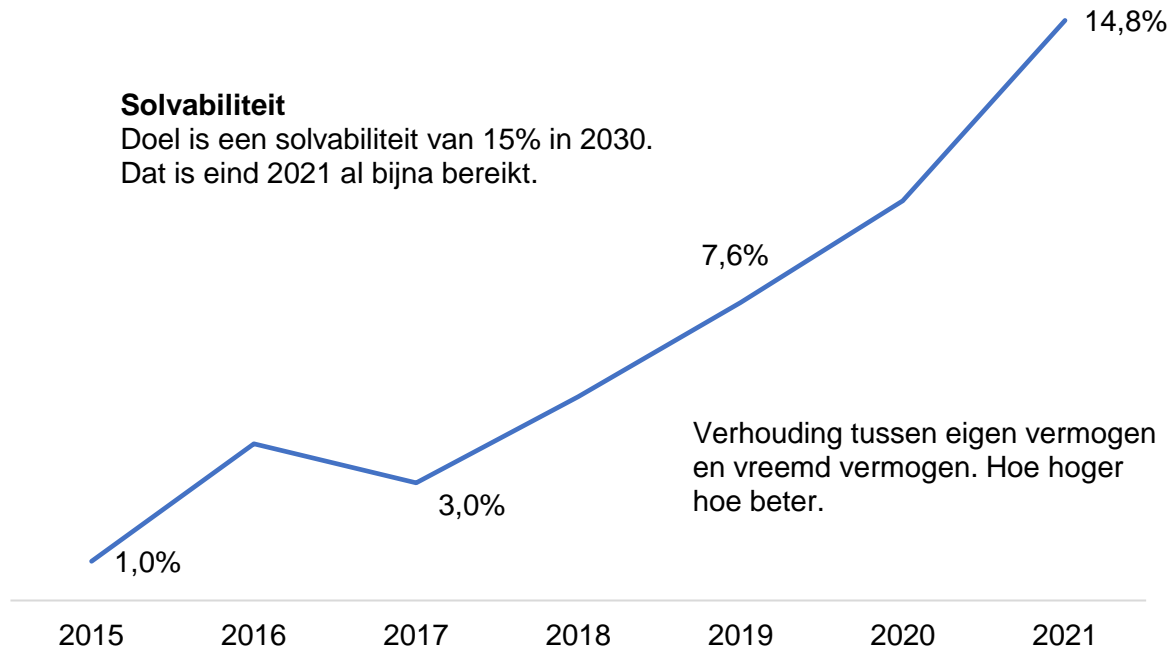
Vanaf 2023 hoeven we geen geld meer te storten in het weerstandsvermogen

In de financiële kaders is als doel gesteld om per 2030 over een solvabiliteitsratio van 15% te beschikken. Solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemde vermogen van de gemeente. In de Begroting 2022 was daarom besloten jaarlijks € 250.000 in de Algemene reserve te storten.

We hebben inmiddels genoeg weerstandsvermogen. Daarnaast wordt het doel van 15% solvabiliteit in 2022 bereikt. Daarom is het niet meer nodig om jaarlijks € 250.000 te storten in de Algemene reserve. Dat geeft nu een voordeel in de Begroting 2023.

De solvabiliteit en schuldenpositie zijn in 2021 verder verbeterd

In de financiële kaders is vastgelegd dat we gaan sturen op het verbeteren van de solvabiliteitsratio naar 15% en de schuldenquote naar 90%. Het verloop is als volgt.

We zitten op koers om de financiële doelen in 2030 te halen

Door de positieve resultaten in 2021 zijn zowel de solvabiliteitsratio als de schuldenquote verder verbeterd. Voor solvabiliteit zal het doel in 2022 worden bereikt gezien de huidige stand van de reserves. Voor de schuldenquote lopen we op schema.

Wij hebben geen bijzondere punten van de provincie meegekregen voor de begroting

De gemeente valt in 2022 onder het normale toezicht van de provincie. Voorwaarden om in 2023 daar weer onder te vallen zijn:

- Een positieve Algemene reserve;
- Een structureel sluitende begroting in 2023 en zo niet dan in 2026;
- Tijdig inzenden Jaarrekening 2021 (15 juli) en Begroting 2023 (15 november).

De nu voorgestelde Kadernota 2023 voldoet aan deze voorwaarden.

In de goedkeuringsbrief van de provincie van de Begroting 2022 zijn voor Gemert-Bakel geen specifieke aandachtspunten benoemd voor de Begroting 2023.

Ontwikkelingen

3.Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht. Op het moment van opstellen van deze kadernota was er nog geen coalitieakkoord gesloten. Daarom is dit nog niet verwerkt.

3.1 Commanderij College

Op 11 november 2021 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen over scholen. Daarin wordt het college gevraagd de investering Commanderij College op basis van nieuwbouw financieel te vertalen in de Kadernota 2023. Dat is nu gedaan.

Afgelopen periode zijn er verschillende scenario's verkend door de gemeente, het Commanderij College en Goed Wonen Gemert. De verschillende scenario's worden in september aan uw raad voorgelegd. In de raadsvergadering van oktober 2022 kan dan een principekeuze worden gemaakt. Deze principekeuze is vervolgens basis voor de haalbaarheidsstudie. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de RIN.

De kosten van nieuwbouw en renovatie zijn als volgt berekend.

Nieuwbouw en renovatie	Investering	Kapitaallast 1 ^e jaar
Nieuwbouw Commanderij College	32.095	1.605
Renovatie Commanderij College	25.558	1.661
Tijdelijke locatie Commanderij College	5.642	282

In deze Kadernota 2023 zijn in lijn met de motie nu middelen opgenomen voor de school. Dit is een investering in het schoolgebouw van € 32,1 miljoen en jaarlijkse kapitaallasten van € 1,6 miljoen. Het zijn de bedragen voor nieuwbouw zoals verzocht in de motie.

3.2 Overige scholen

Op 11 november 2021 heeft de gemeenteraad nog een tweede motie over scholen aangenomen. Het college wordt daarin opgeroepen een meerjareninvesteringsprogramma Onderwijshuisvesting op te stellen voor de kadernota.

In maart 2022 zijn de berekeningen uit 2020 geactualiseerd. Deze geven het volgende beeld.

Onderwijsgebouw	Investering	Kapitaallast 1 ^e jaar
Gemert-Zuid scenario 1 GOO	10.113	657
Gemert-Zuid scenario 2 GOO	8.839	442
Gemert-Zuid scenario 3 GOO	3.933	197
Uitbreiding Samenstroom	1.772	89
Renovatie De Pandelaar	774	50
't Einder (PlatOO)	489	32

Gemert-Zuid scenario 3 GOO (nieuwbouw Kindcentrum Berglaren) staat opgenomen in de Begroting 2022. Door de gestegen prijzen wordt de investering wel duurder. Dat geeft een extra kapitaallast van € 25.000 per jaar vanaf 2024. Deze toename is verwerkt in paragraaf 5.3 kostenstijgingen in deze kadernota.

Het college volgt de prioritering conform de RIN integraal huisvestingsprogramma (ihp) 2020 van 7 juli 2020 waarbij Gemert-Zuid en Commanderie College nu worden uitgewerkt. De investeringen Samenstroom, De Pandelaar en 't Einder zijn nu niet opgenomen in de kadernota.

3.3 Cultuurhuis

De volgende scenario's zijn in beeld gebracht. De investeringen zijn nog exclusief zaken als eventuele grondaankoop, bouwrijp maken en voorzieningen duurzaamheid. Ook is er nog geen rekening gehouden met de jaarlijkse exploitatielasten.

Scenario	Investering	Kapitaallast 1 ^e jaar
Locatie Kunstlokaal Den Dörpel	36.919	2.343
Locatie Rabobank	33.709	2.139
Locatie De Eendracht deels nieuwbouw	27.924	1.772
Locatie De Eendracht sloop/nieuwbouw	38.730	2.458
Locatie Van den Ackerterrein	37.405	2.374
Locatie Politiebureau	38.223	2.426

De investering Cultuurhuis is gezien omvang niet verwerkt in de kadernota

De investering in het Cultuurhuis is dermate omvangrijk dat deze nu niet als voorstel in de Kadernota 2023 is opgenomen.

In november 2021 is het beheerplan gebouwen vastgesteld door de gemeenteraad. In dit beheerplan zijn voor de komende tien jaar bedragen opgenomen voor instandhouding van de huidige De Eendracht en Kunstlokaal. Voor groot onderhoud van deze gebouwen is de komende tien jaar respectievelijk € 2,1 miljoen en € 1,0 miljoen gereserveerd.

3.4 Landelijke ontwikkelingen

Het zijn vanuit meerdere kanten onzekere financiële tijden.

Gemeentefonds bepaalt deels de financiële ruimte en er speelt veel nu

Belangrijkste inkomstenpost voor de gemeente is het gemeentefonds. Dat beslaat ongeveer 65% van de jaarlijkse inkomsten. Er speelt veel rond het gemeentefonds.

We zijn voordeelgemeente bij de komende herverdeling. Dat geeft het maximale voordeel van € 37,50 per inwoner. Dat bedrag kent een ingroeipad. Vanaf 2025 is het volledig beschikbaar.

Daarnaast komt er tot en met 2025 veel extra geld naar de gemeenten door het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet. Vanaf 2026 is er dan wel een forse terugval in dat extra geld, 2026 wordt daarom ook wel 'ravijnjaar' genoemd. Dat maakt het lastig voor gemeenten extra structurele uitgaven te plannen uit die voordelen.

In hoofdstuk vier van deze kadernota zijn de ontwikkelingen rond het gemeentefonds verder toegelicht.

De rekeningen voor de gemeente worden hoger

De Russische inval in Oekraïne brengt financiële onzekerheid met zich mee. Het belangrijkste economische gevolg voor Nederland is op dit moment een nog hogere energieprijs. De extra stijging van de energieprijzen komt bovenop een toch al forse inflatie, mede als gevolg van de coronapandemie. Het CPB verwacht in 2022 en 2023 grote prijsstijgingen. Dat gaan wij als gemeente merken aan de eigen rekeningen die wij betalen.

De vraag naar minimabeleid en schulphulpverlening zal toenemen bij verdere inflatie

Als de inflatie lang aanhoudt zal het aantal huishoudens dat moeite heeft met rondkomen toenemen. Juist producten waar burgers niet onderuit kunnen zoals dagelijkse boodschappen en energie zijn duurder geworden. De druk op het Sociaal Domein wordt dan groter bij minimabeleid en schuldhulpverlening.

De legesinkomsten zullen vanaf 2023 dalen door de Omgevingswet

Naar verwachting gaat de Omgevingswet op 1 januari 2023 van start. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Dit vraagt een andere manier van werken. De legesinkomsten gaan wijzigen voor de gemeenten. Later in het jaar verwachten we meer duidelijkheid hierover.

We stoppen in 2022 met het verlenen van coronasteun

De gemeente heeft in 2020 een risicoreserve Corona ingesteld. Deze reserve was bedoeld voor het opvangen van nadelen in de begroting als gevolg van corona. Daarnaast is de reserve gebruikt voor het geven van coronasteun binnen Gemert-Bakel. De gemeente heeft uit eigen middelen € 1,2 miljoen in deze reserve gestort. Vanuit het Rijk is voor Gemert-Bakel een bedrag van € 2,7 miljoen ontvangen vanwege corona.

Het Rijk is per 1 april 2022 gestopt met het verlenen van de coronasteun. Ook lokaal gaan wij in 2022 hiermee stoppen. Een eventueel overschot in de risicoreserve Corona gaat daarna terug naar de Algemene reserve van de gemeente.

Uitgangspunten Begroting 2023

4. Uitgangspunten Begroting 2023

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten opgenomen voor de Begroting 2023. Met deze uitgangspunten wordt de nieuwe begroting doorgerekend.

Bij het bepalen van de uitgangspunten is rekening gehouden met de financiële kaders welke op 18 maart 2021 door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Deze kaders zijn bedoeld om de financiën van de gemeente wendbaar en weerbaar te houden.

4.1 Basiscijfers Begroting 2023

In de Begroting 2023 wordt gerekend met de volgende tien basisuitgangspunten:

1. We rekenen met een groei van inwoners en woningen de komende jaren;
2. Lonen gaan met 3,6% stijgen in 2023;
3. Pensioenpremie en sociale lasten stijgen in 2023 met een gelijk bedrag als 2022;
4. De inflatie bedraagt 2,3% in 2023;
5. We schrijven af op investeringen volgens de bestaande afspraken;
6. De rente op nieuwe leningen blijft laag, maar we rekenen voorzichtig met 2,5%;
7. Bij de bouwgrond en gesloten financieringen rekenen we met 2,8% rente;
8. Er wordt maximaal € 749.000 ambtelijke kosten toegerekend aan de bouwgrond;
9. Het overheadpercentage bedraagt 65%;
10. De post Onvoorzien gaat terug naar het oude niveau van € 70.000.

Hieronder staat per onderdeel een verdere toelichting.

1. We rekenen met een groei van inwoners en woningen de komende jaren

In de begroting wordt rekening gehouden met groei van de inwonersaantallen en het aantal woningen. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende aantallen:

Aantallen per 1 januari	2022	2023	2024	2025	2026
Inwoners	31.033	31.133	31.233	31.333	31.433
Woningen	12.880	13.000	13.150	13.290	13.425

Deze cijfers zijn van belang voor berekening van de algemene uitkering. Het aantal woningen is op basis van de woningbouwplanning van de gemeente Gemert-Bakel.

2. Lonen gaan met 3,6% stijgen in 2023

De huidige cao gemeenten loopt tot en met 1 januari 2023. Er is nog geen cao afgesproken voor 2023 en verder. Onbekend is daarom hoe de lonen in 2023 zich zullen ontwikkelen. Daarom gaan wij voor de loonkostenontwikkeling in 2023 uit van de loonvoet sector overheid. Deze bedraagt 3,6% volgens het Centraal Planbureau. Dit cijfer is gepubliceerd in het CEP maart 2022.

3. Pensioenpremie en sociale lasten stijgen in 2023 met een gelijk bedrag als 2022

De pensioenpremie's en sociale lasten maken geen onderdeel uit van de loonvoet sector overheid. Daarom worden er aparte uitgangspunten voor opgesteld.

In 2022 zouden de pensioenpremie's stijgen met 1%. Het ABP had dit aangekondigd maar is later op dat besluit teruggekomen. Wij gaan ervan uit dat deze stijging nu wordt doorgevoerd in 2023, ook gezien alle huidige economische onzekerheden. De pensioenpremie stijgt in de ramingen dan van 25,9% naar 26,9%.

De inschatting voor sociale premies is nu nog lastig te maken. We gaan er daarom van uit dat sociale premies met een gelijk bedrag als in 2022 zullen stijgen.

4. De inflatie bedraagt 2,3% in 2023

Het Centraal Planbureau verwacht voor 2023 een gemiddelde inflatie van 2,3%. Dit blijkt uit het kengetal 'overheidsconsumptie Imoc' uit de publicatie CEP maart 2022.

De uitgaven van de gemeente verhogen wij niet automatisch met inflatie. Mocht stijging nodig zijn dan wordt dat apart aangegeven. Zie bijvoorbeeld de stijging van de kosten van automatisering verderop in deze kadernota.

Bij de inkomsten wordt het inflatiecijfer van 2,3% gebruikt voor verhoging van de gemeentelijke tarieven. Uitzondering hierop zijn de leges waarvoor de stijging van de loonkosten met 3,6% wordt gebruikt.

5. We schrijven op investeringen af volgens de bestaande afspraken

De afspraken over afschrijven zijn door de gemeenteraad vastgelegd in de 'Nota activering, waardering en afschrijving 2017'. Deze afspraken zijn leidend. De afschrijvingen starten daarbij in het jaar nadat de investering in gebruik is genomen.

Indien een investering volledig is afgeschreven zijn er geen afschrijvings- en rentekosten meer. Dat voordeel zetten we in een aparte post in de begroting. Hiermee is er dekking voor toekomstige vervangingsinvesteringen. Dit beleid is vastgelegd in de financiële kaders van de gemeente en maakt de begroting meer wendbaar.

6. De rente op nieuwe leningen blijft laag, maar we rekenen voorzichtig met 2,5%

Op dit moment (eind april 2022) bedragen de rentetarieven als volgt:

Tarieven	April 2022
1-maands lening	-/- 0,50%
5 jaar	1,13%
10 jaar	1,49%
25 jaar	1,81%

In 2022 wordt door de BNG een verhoging van de officiële tarieven voorzien.

In de financiële kaders is vastgelegd dat we in de begroting minimaal met een rente van 2,5% rekenen. De rentes zijn op dit moment lager. Voordat een investering is afgerond gaat daar altijd enige tijd overheen. Door minimaal te rekenen met een rente van 2,5% houden we alvast rekening met een stijgende rente in de toekomst. Werken met een vast rentepercentage geeft in de meerjarenraming een stabiel financieel beeld. Hierdoor blijft de begroting wendbaar.

7. Bij de bouwgrond en gesloten financieringen rekenen we met 2,8% rente

Hoeveel rente mag worden toegeschreven is vastgelegd door het BBV in de 'notitie grondexploitaties'. Voor 2023 komt dit rentepercentage naar verwachting uit op 2,8%. Dit percentage wordt ook gehanteerd voor het bepalen van de kostendekkendheid riool en afval.

8. Er wordt maximaal € 749.000 ambtelijke kosten toegerekend aan de bouwgrond

In de financiële kaders is opgenomen dat we niet meer dan € 705.000 per jaar (prijspeil 2021) aan ambtelijke kosten toerekenen aan de bouwgrondexploitatie.

Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het stijgingspercentage loonkosten. Dat percentage komt voor 2023 uit op 3,6%. Dit betekent dat in 2023 er maximaal een bedrag van € 749.000 kan worden toegerekend aan de bouwgrondexploitatie.

9. Het overheadpercentage bedraagt 65%

Het is verplicht overhead apart op te nemen in de begroting. Hierdoor ontstaat er meer inzicht en kan er beter worden vergeleken met andere gemeenten.

Overhead bestaat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) uit:

1. Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O / HRM;
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie;
6. Juridische zaken;
7. Bestuurszaken en Bestuursondersteuning;
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT);
9. Facilitaire zaken en Huisvesting;
10. Documentaire informatievoorziening (DIV);
11. Managementondersteuning primair proces.

We rekenen overhead toe aan de bouwgrondexploitatie, rioolheffing, afvalstoffenheffing en leges. Dit gebeurt via een opslag op de loonkosten. Naar schatting komt de opslag voor overhead in 2023 uit op 65%.

10. De post Onvoorzien gaat terug naar het oude niveau van € 70.000

Het is wettelijk verplicht een post Onvoorzien te hebben. De hoogte daarvan bepaald de gemeente zelf.

Sinds 2020 is jaarlijks € 120.000 beschikbaar voor de post Onvoorzien. Eerder was dat € 70.000. De afgelopen jaren zijn er nauwelijks uitgaven gedaan uit deze post. In 2020 is er € 20.000 uitgegeven en in 2021 € 3.000. Daarom kan de post Onvoorzien terug naar het niveau van € 70.000. Dit geeft in de begroting een voordeel van € 50.000.

Het BBV geeft geen regels voor de inzet van de post Onvoorzien. Ook in de gemeentelijke financiële verordening zijn hiervoor geen regels gesteld. Het college hanteert daarom de drie O's als richtlijn: Onuitstelbaar, Onontkoombaar en Onvoorzienbaar.

Met ingang van 2022 kan het college van B&W zelfstandig beschikken over de post Onvoorzien.

4.2 Tarieven 2023

De gemeente bepaald voor een aantal inkomsten via tarieven zelf de hoogte daarvan. In deze paragraaf is opgenomen met welke ontwikkeling wordt gerekend voor 2023 en verder.

De ontwikkelingen voor 2023 in tarieven zijn:

- OZB stijgt enkel met 2,3% inflatie;
- Afvalstoffenheffing stijgt enkel met 2,3% inflatie;
- Rioolheffing stijgt met 4,8% bestaande uit inflatie en een afgesproken opslag;
- De leges stijgen met 3,6% op basis van de stijging loonkosten;
- Voor begraafplaatsen worden de tarieven parochie gevolgd;
- Voor de grondprijzen volgt eind 2022 een voorstel aan de gemeenteraad;
- De overige tarieven stijgen enkel met 2,3% inflatie;

De tarieven worden niet via deze kadernota vastgesteld. Dat is in alle gevallen een apart besluit. Per onderdeel is hieronder een toelichting opgenomen.

OZB stijgt enkel met 2,3% inflatie

Voor 2023 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor 2023 en verder een jaarlijkse inflatiestijging van 2,3% toepassen;
- Areaaluitbreiding van € 75.000 (heeft geen invloed op tarief).

Geraamde OZB-opbrengst	2023	2024	2025	2026
Was	9.283	9.488	9.696	9.907
Wordt	9.365	9.655	9.952	10.257
Verschil	82V	167V	256V	350V

In de Begroting 2022 was voor alle jaren rekening gehouden met een inflatie van 1,4% en een areaaluitbreiding van € 75.000. De inflatiestijging bedraagt volgens de ramingen van het CBP uit maart 2022 nu 2,3%. Dat geeft een voordeel op de opbrengsten OZB.

Afvalstoffenheffing stijgt enkel met 2,3% inflatie

Bij de vaststelling van de tarieven van de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van volledige kostendekking.

De stijging van de afvalstoffenheffing blijft in 2023 beperkt tot 2,3% inflatie. Afgelopen jaren zagen we een sterkere stijging bij de afvalstoffenheffing. Dat zal in 2023 niet het geval zijn blijkt uit de ontwerpbegroting van Blink. Blink voert de afvalinzameling uit voor de gemeente. De kosten van deze gemeenschappelijke regeling bepalen in belangrijke mate het jaarlijkse tarief.

De begroting van Blink kan mogelijk nog wel wijzigen door de huidige economische ontwikkelingen. Positief door meer inkomsten uit papier vanwege hogere papierprijzen, negatief door met name stijgende brandstofprijzen.

Rioolheffing stijgt met 4,8% bestaande uit inflatie en een afgesproken opslag

Bij de vaststelling van de tarieven van de rioolheffing wordt uitgegaan van volledige kostendekking.

Voor de rioolheffing heeft de gemeenteraad in december 2018 een besluit genomen over de tarieven tot en met 2023. Dit besluit was: "De rioolheffing naast de reguliere inflatiecorrectie vanaf 2020 beleidsmatig met 2,5% te verhogen gedurende de planperiode".

De inflatie voor 2023 bedraagt 2,3%. Het tarief van rioolheffing zal daarom met 4,8% stijgen in 2023. In het watertakenplan is aangegeven dat met ingang van 2024 de tarieven met 5,2% exclusief inflatie stijgen. Over deze stijging vanaf 2024 moet de gemeenteraad nog wel een besluit nemen.

De leges stijgen met 3,6% op basis van de stijging loonkosten

Bij de tarieven van de leges wordt uitgegaan van volledige kostendekking.

Leges zijn een vergoeding voor gemeentelijke diensten. Voor deze diensten maakt de gemeente kosten. Dat zijn voor het overgrote deel loonkosten. Daarom stijgen de tarieven van de leges met hetzelfde percentage als de loonkosten, namelijk 3,6%.

Voor begraafplaatsen worden de tarieven parochie gevolgd

Voor de tarieven van de gemeentelijke begraafplaatsen volgen wij de tarieven van de parochie Heilige Willibrordus Gemert-Bakel. Het college van B&W stelt de gemeentelijke tarieven jaarlijks vast.

Voor de grondprijzen volgt eind 2022 een voorstel aan de gemeenteraad

Eind 2022 krijgt u een voorstel aangeboden voor de grondprijzen in 2023.

Met verwachte winsten in de bouwgrondexploitatie wordt niet gerekend in de begroting. Op het moment dat er winsten behaald worden zijn dat incidentele voordelen in de betreffende jaarrekening. Voor verwachte verliezen wordt wel direct een voorziening getroffen.

De overige tarieven stijgen enkel met 2,3% inflatie

Dit betreft:

- Huren binnen- en buitensportaccommodaties;
- Toeristenbelasting;
- Hondenbelasting;
- Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Gemert centrum.

Deze worden dan allemaal met het inflatiepercentage van 2,3% verhoogd.

Wij betalen de BIZ één-op-één door aan de ondernemers. Verhoging van de tarieven heeft daarom geen invloed op de gemeentelijke begroting. We verhogen het tarief om te voorkomen dat door inflatie de BIZ minder te besteden heeft.

Effect op de Kadernota 2023

Bij OZB, toeristenbelasting en hondenbelasting was in meerjarenperspectief rekening gehouden met een stijging van 1,4%. Dat wordt nu 2,3% wat een voordeel oplevert.

Tarieven	2023	2024	2025	2026
OZB (zie eerdere tabel)	82V	167V	256V	350V
Verhuur gebouwen en sport	11V	11V	11V	11V
Toeristen- en hondenbelasting	3V	6V	9V	13V
Totaal effect	96V	184V	276V	374V

De gesloten financieringen afval, bouwgrondexploitatie en riool hebben geen effect op de kadernota. Verder zijn leges een-op-een gekoppeld aan de kosten die daarvoor gemaakt worden, daarom is de tariefstijging niet als voordeel opgenomen in deze tabel.

4.3 Ontwikkelingen gemeentefonds

Belangrijkste inkomstenpost voor de gemeente is het gemeentefonds. Dat beslaat ongeveer 65% van de jaarlijkse inkomsten. Er speelt veel rond het gemeentefonds. De meicirculaire 2022 is verwerkt in deze kadernota en biedt voor een deel nu duidelijkheid

We zijn voordeelgemeente bij de komende herverdeling gemeentefonds

Het gemeentefonds wordt vanaf 2023 herverdeeld. De herverdeling wordt trapsgewijs ingevoerd. Gemert-Bakel is een voordeelgemeente met € 67,50 per inwoner. Dat voordeel is landelijk gemaximeerd op € 37,50 per inwoner. Dit staat voor een bedrag van € 1.153.000 in Gemert-Bakel.

Effect herverdeling	2023	2024	2025	2026
Voorlopig voordeel per inwoner	€ 7,50	€ 22,50	€ 37,50	€ 37,50
Voorlopig voordeel voor begroting	230V	692V	1.153V	1.153V

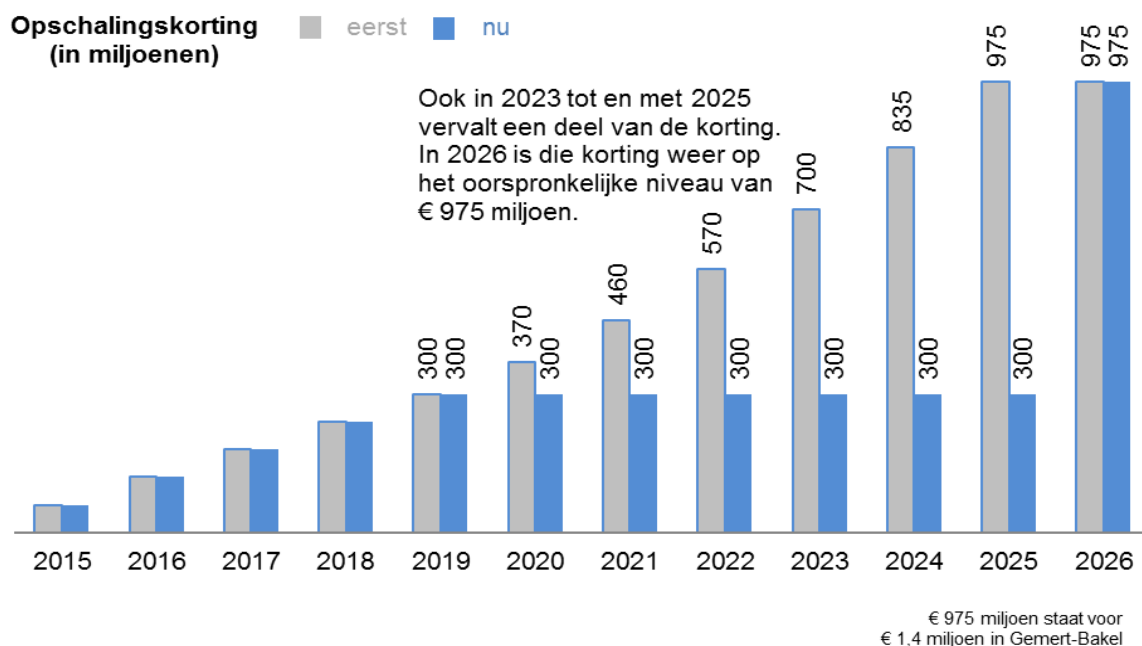
In de Begroting 2022 was nog niet gerekend met het voordeel. Nu de herverdeling definitief is wordt het bedrag in de Kadernota 2023 ingeboekt.

In januari 2022 heeft de VNG aan het Rijk gevraagd om het rekenwerk van de herverdeling opnieuw uit te voeren. Het Rijk heeft besloten dat slechts beperkt te doen. Het proces van de herverdeling zou anders nog langer duren. Die beperkte herberekeningen zijn nu verwerkt in de meicirculaire 2022. Wel zullen nieuwe onderzoeken gestart worden naar aanleiding van de kritiek van de VNG. Dat kan in latere jaren nog aanpassingen geven.

Het regeerakkoord is heel positief voor gemeenten t/m 2025 maar minder vanaf 2026

Het regeerakkoord van het nieuwe kabinet is financieel heel positief voor gemeenten in de jaren tot en met 2025. Vanaf 2026 is er echter een terugval, ook wel 'ravijnjaar' genoemd. Hierdoor geeft dit akkoord veel ruimte voor incidentele uitgaven maar minder voor structurele investeringen.

De eerste belangrijke oorzaak voor de terugval in 2026 is de opschalingskorting.

De opschalingskorting is ingevoerd om gemeenten met elkaar te laten samengaan. Dat idee is komen te vervallen. De korting is wel gebleven. Daar is veel kritiek op. Nu wordt de korting verder bevroren tot en met 2025. In 2026 is de korting echter weer op het oude niveau.

Daarnaast groeit het gemeentefonds (accres) omdat het Rijk in het regeerakkoord meer gaat uitgeven voor verschillende taken. Het gemeentefonds stijgt dan automatisch mee. Dit staat nog los van de huidige inflatie. Dat geeft de komende jaren veel financiële voordelen. In 2026 vervalt dat voordeel grotendeels. Dit is de tweede reden voor de terugval in 2026.

In 2021 heeft een commissie van wijzen uitgesproken dat er extra geld naar gemeenten moest voor Jeugdzorg. Het Rijk heeft in het regeerakkoord extra geld voor Jeugdzorg opgenomen. Voor 2023 is dat nu beschikbaar gekomen via de meicirculaire. Het geld voor 2024 en verder volgt later. Daar wil het Rijk eerst afspraken met de VNG over maken.

Gemeenten mochten alvast voor 75% rekening houden met dat extra geld. Dat hebben wij ook gedaan. Onderstaande bedrag voor 2023 is het voordeel ten opzichte van die stelpost. Voor 2024 en verder gaan we nog uit van de huidige 75%.

Effect regeerakkoord	2023	2024	2025	2026
Groei gemeentefonds (accres)	1.330V	2.410V	2.750V	920V
Bevriezen opschalingskorting	620V	820V	1.030V	0V
Jeugdzorg	560V	PM	PM	PM
Totaal voor Gemert-Bakel	2.510V	3.230V	3.780V	920V

De rest van de meicirculaire 2022 pakt ook positief uit

Het accres uit het regeerakkoord, bevroren van de opschalingskorting en de middelen Jeugdzorg voor 2023 zijn allemaal opgenomen in de meicirculaire 2022.

De overige aanpassingen in de meicirculaire 2022 zijn ook gunstig. Dit voordeel is als volgt.

Effect totale meicirculaire	2023	2024	2025	2026
Uitkomsten meicirculaire 2022	5.886V	7.653V	9.279V	4.523V
Al benoemde voordelen				
Regeerakkoord (§4.3)	2.510V	3.230V	3.780V	920V
Herverdeling gemeentefonds (§4.3)	230V	692V	1.153V	1.153V
Lonen en prijzen (§4.4 en §5.3)	871V	871V	871V	871V
Restant meicirculaire 2022	2.275V	2.860V	3.475V	1.579V

Het hogere voordeel heeft twee oorzaken. Het gemeentefonds werkt via het trap-op trap-af principe. Stijgen de uitgaven van het Rijk dan krijgen gemeenten automatisch meer. De uitgaven het Rijk zijn hoger uitgevallen in de voorjaarsnota dan verwacht in het regeerakkoord. Tenminste die onderdelen van de Rijksbegroting die meetellen in het trap-op trap af principe.

Daarnaast krijgen de gemeenten een hogere loon- en prijscompensatie (LPO) dan verwacht in de decembercirculaire 2021 vanwege de huidige hogere inflatie.

Voor uitvoering klimaatakkoord volgen nog structurele middelen

In de meicirculaire is voor 2022 een bedrag van € 229.000 ter beschikking gekomen voor uitvoering van het klimaatakkoord voor Gemert-Bakel. Dit geld is bedoeld voor ambtelijke capaciteit en inhuur externe kennis.

Het Rijk komt nog met structurele middelen voor de periode 2023 t/m 2030 blijkt uit het regeerakkoord. Dat zal jaarlijks hoger zijn de € 229.000 van 2022. In de Begroting 2022 is aangegeven dat we de middelen klimaatbeleid voor dat doel opzietten. De al in de begroting opgenomen kosten voor uitvoering van het klimaatakkoord worden daarbij wel eerst verrekend.

Het Rijk komt in juni met een contourennota over 2026 en verder

Tot en met 2025 komt er veel extra geld naar gemeenten. Vanaf 2026 vervalt dat voordeel grotendeels. De gemeenten kunnen in mindere mate investeringen doen die structureel geld kosten. Daarvoor ontbreekt dan dekking in 2026 en verder.

Mogelijk wil het Rijk de gemeenten vanaf 2026 toestaan een nieuwe belasting te heffen. Dat zou de terugval in 2026 kunnen compenseren. Uit het regeerakkoord blijkt echter niet duidelijk of dat ook de bedoeling is. De minister van BZK heeft daarom aan de Tweede Kamer toegezegd in juni met een contourennota te komen. In deze contourennota komt duidelijkheid hoe het kabinet de jaren 2026 en verder ziet. In ieder geval welk proces samen met de gemeenten wordt doorlopen.

Het gemeentefonds wordt in de begroting verder berekend zoals voorgaande jaren

We rekenen het gemeentefonds technisch hetzelfde door als voorgaande jaren:

- De septembercirculaire 2022 wordt gebruikt in de Begroting 2023;
- Het gemeentefonds wordt geraamd op prijspeil 2023 (constante prijzen);
- We ramen 50% van de ruimte onder het BTW compensatiefonds.

4.4 Uitgangspunten en prognose drie decentralisaties Sociaal Domein

De provinciale richtlijnen voor het ramen van de 3d's worden gevolgd

De provincie heeft in 2018 richtlijnen afgegeven hoe de drie decentralisaties in het Sociaal Domein geraamd moeten worden in de begroting. De decentralisaties hebben een grote impact op de financiën van gemeenten. De provincie wil met de richtlijnen voorkomen dat gemeenten in hun jaarrekeningen grote tekorten op de zorgkosten krijgen.

Richtlijnen provincie 3d's:

1. Het is niet reëel om in de Begroting 2023 het uitgangspunt van budgettair neutraal ramen 3d's te hanteren;
2. Geef in de Begroting 2023 duidelijk aan op welke uitgangspunten de ramingen zijn gebaseerd en leg hierbij een koppeling naar de realisatiecijfers in de jaarrekening;
3. Wanneer er een taakstelling in de Begroting 2023 wordt opgenomen dan adviseren wij de raming van deze taakstelling reëel te onderbouwen. Leg daarbij concreet op programmaniveau vast hoe de taakstelling wordt ingevuld en geef daarbij ook aan hoe het proces, dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden, eruitziet.

De richtlijnen passen binnen onze eigen financiële kaders waarbij we uitgaan van reëel ramen in de begroting en het Sociaal Domein.

We gaan uit van stijgende tarieven en stijgende aantallen in 2023 bij de 3d's

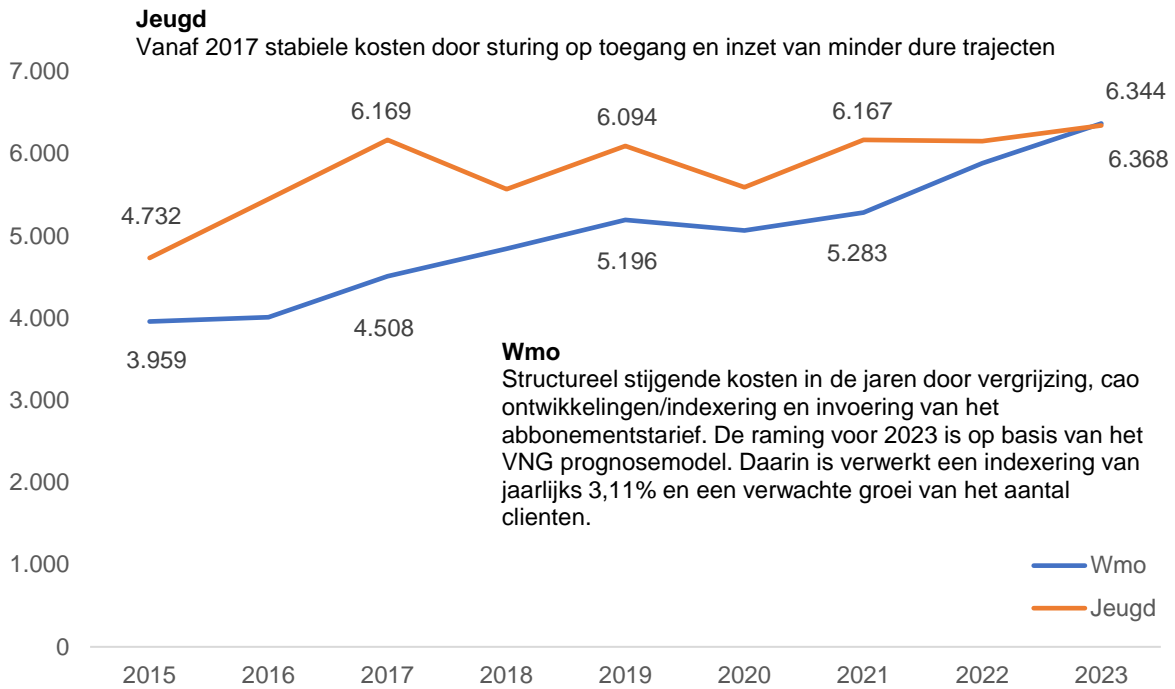
In onderstaande tabel staan de uitgangspunten voor indexering tarieven en aantallen cliënten opgenomen. In de tabel is ook het jaar 2022 vermeld om inzicht te geven in de groei.

Voor de voorspellingen Wmo is het VNG model gebruikt waarbij rekening is gehouden met de demografische ontwikkelingen. De prognoses zijn door de GR Peelgemeenten afgegeven bij de jaarrapportage 2021 in mei 2022.

Bij de Wmo verwachten we stijgende tarieven en daarnaast door de vergrijzing meer cliënten. Bij Jeugd verwachten we enkel stijgende tarieven.

Uitgangspunten prognose	2022		2023	
	Indexering	Volume	Indexering	Volume
Wmo				
Hulp bij het huishouden	3,11%	3,05%	3,11%	2,87%
Begeleiding	3,11%	3,88%	3,11%	3,72%
Medisch advies/eigen bijdrage	3,11%	0%	3,11%	0%
Collectief vervoer	2,80%	0,08%	2,80%	0,08%
Rolstoelen	2,60%	-/- 0,69%	2,60%	-/- 0,69%
Vervoer	2,60%	3,06%	2,60%	2,84%
Woonvoorzieningen	2,60%	2,16%	2,60%	1,99%
Jeugd	3,11%	0%	3,11%	0%
BMS	0%	0%	0%	0%

Bij de doorrekening met deze percentages gaan we uit van de stand van zaken in tarieven en aantallen per 31 december 2021. Dit vertaalt zich als volgt in de cijfers.

In cijfers ziet de ontwikkeling er als volgt uit.

Taak	Realisatie						Prognose Kadernota 2023					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Wmo	3.959	4.010	4.508	4.843	5.196	5.066	5.283	5.884	6.368	6.368	6.368	6.368
Jeugd	4.732	5.447	6.169	5.569	6.094	5.591	6.167	6.153	6.344	6.344	6.344	6.344
BMS	617	672	661	709	831	830	865	820	820	820	820	820
Totaal	9.308	10.129	11.338	11.121	12.121	11.487	12.315	12.857	13.532	13.532	13.532	13.532

Met name bij de Wmo zien we stijgende kosten. De tarieven stijgen door indexeringen. Daarnaast stijgen de aantallen cliënten. Deze stijging heeft zich al ingezet vanaf juli 2021. De verwachting is dat de aanwas verder groeit. Dit zijn structurele bijstellingen.

In de Begroting 2023 zal € 1,17 miljoen voor 3d's bijgeraamd worden

Voor de drie centralisaties in het Sociaal Domein staat nu een structureel bedrag geraamd van € 12,0 miljoen in de begroting. Dat wordt verhoogd naar 13,5 miljoen structureel naar aanleiding van de prognoses. Per saldo is er een aanvulling nodig van € 1,17 miljoen in de begroting voor de drie decentralisaties omdat we ook compensatie vanuit het Rijk krijgen.

De jaarlijkse compensatie voor loon- en prijsstijgingen in het gemeentefonds krijgen we bij de circulaires. Voor 2023 gaat het om een structurele compensatie van € 0,33 miljoen.

De drie decentralisaties zijn open-einde regelingen die ongeveer 15% van onze begroting vormen. Daarom is in 2021 een risicoreserve 3d's ingesteld. Deze reserve heeft inmiddels een omvang van € 2.500.000. Hieruit kunnen incidentele tekorten op de drie decentralisaties worden betaald. Structurele bijstellingen van het budget drie decentralisaties gaan ten laste of komen ten gunste komen van het saldo van de begroting.

4.5 Reserves en voorzieningen

De stortingen in reserves en voorzieningen blijven in de meeste gevallen ongewijzigd

De stortingen voor 2023 en verder blijven op hetzelfde niveau als in de Begroting 2022. Uitzonderingen daarop zijn:

- De jaarlijkse storting van € 250.000 in de Algemene reserve vervalt. Dit is niet meer nodig omdat er genoeg weerstandsvermogen is en de solvabiliteit 15% bedraagt;
- Als er in 2022 of 2023 een beheerplan (zoals wegen) wordt geactualiseerd zal de storting in de voorziening lager of hoger worden.

We voegen geen inflatie toe aan reserves en voorzieningen

Er wordt geen inflatiecorrectie toegevoegd aan reserves. Dat is een standaardwerkwijze in Gemert-Bakel omdat wij investeringen niet uit reserves betalen. Toevoeging van inflatie aan de voorziening via jaarlijkse stijging van de storting mag niet volgens het BBV.

4.6 Fiscale ontwikkelingen

In 2023 hoeft naar verwachting geen vennootschapsbelasting (Vpb) te worden betaald

Sinds 2016 moeten gemeenten vennootschapsbelasting betalen als ze optreden als ondernemer en daarbij winsten maken. De wetgever wil daarmee de concurrentie tussen gemeenten en bedrijfsleven eerlijker laten verlopen. In Gemert-Bakel treden wij alleen als ondernemer op bij de bouwgrondexploitatie.

Over 2016 tot en met 2019 hebben wij een verliesaangifte vennootschapsbelasting gedaan van afgerond € 1,4 miljoen. Daarmee kunnen we toekomstige winsten compenseren. Op dit moment is de inschatting dat de gemeente de komende jaren geen vennootschapsbelasting hoeft te betalen. Mocht dit wel het geval zijn dan wordt dat betaald uit de risicoreserve Bouwgrondexploitatie.

We gaan ervan uit dat de Specifieke uitkering stimulering sport ook na 2024 doorgaat

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten en sportverenigingen/stichtingen de BTW op sport niet meer terugvorderen. Dat geeft een nadeel. Ter compensatie van het nadeel is voor gemeenten de Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) en voor sportverenigingen/stichtingen de Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) ingesteld.

De SPUK en BOSA lopen tot en met 2023. Het Kabinet moet nog besluiten of de regelingen doorgezet worden naar 2024 en verder. Uit een tussenevaluatie van het Rijk eind 2021 blijkt wel dat de SPUK en de BOSA goede regelingen zijn en moeten worden behouden.

In deze kadernota gaan wij ervan uit dat de SPUK behouden blijft voor 2024 en verder. De structurele inkomsten voor de SPUK van € 57.000 blijven daarmee voor alle jaren in de begroting staan. Ook bij het ramen van investeringen houden we voor alle jaren rekening met de SPUK.

De BOSA raakt onze begroting niet direct. Dat geld gaat rechtstreeks naar de verenigingen en stichtingen.

Uiterlijk het 1^e kwartaal van 2023 zal blijken of het Rijk beide regelingen voortzet.

Doorkijk 2023-2026

5. Doorkijk 2023 - 2026

In de gemeenteraad van 11 november 2021 is de Begroting 2022 vastgesteld. Daarna zijn er een aantal financiële ontwikkelingen geweest. Verder zijn er noodzakelijke en wenselijke bijstellingen van budgetten. In dit hoofdstuk wordt dit op een rij gezet.

5.1 Besluitvorming gemeente na vaststelling Begroting 2022

De gemeenteraad heeft na vaststelling van de Begroting 2022 een aantal besluiten genomen met invloed op de Begroting 2023. Deze staan in onderstaande tabel weergegeven.

Raadsbesluit	2023	2024	2025	2026
4e financiële rapportage 2021	42N	42N	42N	42N
Toegankelijkheid toiletten	3N	3N	3N	3N
Renovatie dak sporthal Molenbroek	41N	41N	40N	39N
Motie jongerenraad	10N	10N	10N	10N
GR Peelgemeenten 1 ^e BWN 2022	47N	47N	47N	47N
1 ^e financiële rapportage 2022	6V	6V	6V	6V
2 ^e financiële rapportage 2022*	39N	23N	23N	23N
Totaal bijstelling begroting	176N	160N	159N	158N

In de tabel is ook de 2^e financiële rapportage 2022 (*) opgenomen. Dit voorstel krijgt u gelijktijdig met deze Kadernota 2023 aangeboden.

5.2 Wijzigingen begrotingen verbonden partijen

Een aantal taken van de gemeente wordt in regionaal verband uitgevoerd door verbonden partijen. Deze verbonden partijen maken zelfstandig begrotingen. De gemeentelijke bijdrage daaruit nemen wij een-op-een op in onze eigen begroting.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Blink (uitgezonderd afval)	19N	12N	12N	12N
BSOB	51V	51V	51V	51V
Dimpact	0	0	0	0
GGD	3N	4N	4N	6N
GR Peelgemeenten	96N	114N	132N	151N
Innovatiehuis De Peel	0	0	0	0
MRE	5N	5N	5N	5N
ODZOB	86N	86N	86N	86N
Senzer	117V	20V	33N	0
VRBZO	76N	76N	52N	52N
Zorg- en Veiligheidshuis Brabant ZO	3N	3N	3N	3N
Totaal bijstelling begroting	120N	229N	276N	264N

In 2022 volgt een voorstel voor het wijzigen van de financiële afspraken met Laarbeek

In 2008 is een samenwerking gestart tussen de gemeenten Laarbeek en Gemert-Bakel op het gebied van bedrijfsvoering. In 2021 is deze samenwerking geëvalueerd. Uiteindelijk is afgesproken om de bekostigingssystematiek tussen beiden gemeenten te wijzigen. De gemeenschappelijke regeling en bijbehorende dienstverlening overeenkomsten zullen hierop worden aangepast. Dat gaat via een apart raadsvoorstel. Dan zullen ook de financiële gevolgen van aanpassing van de bekostigingssystematiek duidelijk worden. Deze kunnen dan in de Begroting 2023 verwerkt worden.

Niet alle verschillen bij gemeenschappelijke regelingen zijn enkel lonen en prijzen

De wijzigingen in de gemeenschappelijke regelingen zijn in de regel loon- en prijscompensaties. Er zijn een aantal uitzonderingen daarop. Die staan hieronder toegelicht.

Lagere bijdrage BSOB door efficiëntere processen

De Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB) int de belastingen en heffingen van de gemeente. Door efficiëntere inrichting van processen dalen de kosten van de BSOB de komende jaren. Daarom gaat de deelnemersbijdrage omlaag.

Hogere bijdrage GR Peelgemeenten door uitbreiding organisatie

De GR Peelgemeenten voert de taken Wmo, Jeugd, bijzondere bijstand, minima en schuldhulpverlening uit namens de gemeente. De bijdrage in 2023 is gegroeid vanwege een uitbreiding van de GR Peelgemeenten met 2,17 FTE.

Hogere bijdrage ODZOB door herverdeling kosten en meer werk

De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) voert taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De gemeentelijke bijdrage zal met meer dan inflatie stijgen in 2023. Dit heeft meerdere redenen. Een belangrijke reden is dat opnieuw bekeken is of de taken van provincie en gemeenten financieel goed verdeeld waren in de begroting van de ODZOB. Dat bleek niet altijd het geval. De provincie betaalde voor taken die bij gemeenten hoorden. Daarom is de verdeling van de kosten tussen provincie en gemeenten opnieuw vastgesteld.

Verder is het werk bij de ODZOB toegenomen. Door duurzaamheid moet de ODZOB nu meer vergunningen voor gesloten warmtesystemen toetsen. Daarnaast vraagt de transitie landelijk gebied meer inzet van de ODZOB. Dat is meegenomen in de begroting van de ODZOB.

Lagere bijdrage Senzer door meer inkomsten Rijk

Senzer voert namens de gemeente de participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving uit. De bijdrage kan in de meeste jaren omlaag omdat naar verwachting Senzer meer Rijksmiddelen BUIG zal ontvangen. Het voordeel in 2023 is daarnaast inclusief een bijdrage van Senzer uit hun jaarrekeningresultaat van 2020.

Hogere bijdrage VRBZO in 2023 en 2024 vanwege een inhaalslag op de organisatie

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is de veiligheidsregio voor Zuidoost-Brabant. De bijdrage in 2023 en 2024 is incidenteel hoger. Door de langdurige coronacrisis is de doorontwikkeling van de VRBZO op onderdelen stil blijven staan. Dit wordt in de jaren 2023 en 2024 versneld ingehaald om met nieuwe risico's en dreigingen in de wereld om te kunnen gaan.

5.3 Kostenstijgingen en compensatie daarvoor in gemeentefonds

De uitgaven in de begroting verhogen wij niet standaard met de inflatie. Dit doen wij enkel wanneer dat nodig is. De stijgingen worden daarbij zo nauwkeurig mogelijk berekend.

Dit kunnen stijgingen zijn door inflatie, cao, aantallen of een combinatie daarvan. Verhoging van budgetten is nodig om de taken op hetzelfde niveau te kunnen blijven uitvoeren.

Via het gemeentefonds krijgen gemeenten een vergoeding voor prijsstijgingen. Die vergoeding is opgenomen in onderstaande tabel. Bij de komende septembercirculaire 2022 wordt de vergoeding nogmaals berekend door het Rijk.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Vergoeding gemeentefonds voor loon- en prijsstijgingen	541V	541V	541V	541V
Lonen, pensioenen en sociale lasten	589N	589N	589N	589N
Belasting eigen panden	10N	10N	10N	10N
Volestijging onderhoudsbudget vanwege areaaluitbreiding en inflatie	48N	48N	48N	48N
Toename opdrachtvolume werkprogramma ODZOB	200N	200N	200N	200N
Indexeren vergoedingen zwembad en buitensportverenigingen	8N	8N	8N	8N
Indexeren professionele instellingen	66N	66N	66N	66N
Indexeren informatievoorziening en automatisering	28N	28N	28N	28N
Kostenstijging investering Kindcentrum Berglaren	0	25N	25N	25N
Totaal effect	408N	433N	433N	433N

De compensatie voor loon- en prijsstijgingen is weergegeven op basis van de decembercirculaire 2021. Bij de meicirculaire 2022 is dat nu hoger uitgekapt. Dat voordeel is opgenomen in de totale effecten van de meicirculaire 2022 zoals benoemd in paragraaf 4.3.

De prijsstijgingen van de gemeenschappelijke regelingen zijn al verwerkt in paragraaf 4.2. De prijsstijgingen en de compensatie daarvoor van de drie decentralisaties in het Sociaal Domein zijn opgenomen in de prognose van paragraaf 4.4.

We krijgen een vergoeding in het gemeentefonds voor loon- en prijsstijgingen

Het gemeentefonds geeft jaarlijks vergoeding voor stijgende kosten door inflatie en cao. In Gemert-Bakel gebruiken wij de methode van 'constante prijzen'. We kijken voor de kostenstijgingen door inflatie en cao één jaar vooruit. Aan de andere kant kijken we bij de vergoeding van het Rijk voor inflatie en cao-stijging ook maar één jaar vooruit. Dit maakt de begroting stabiel.

In de septembercirculaires 2022 berekent het Rijk nogmaals de vergoeding. Dit doen ze dan met de laatste cijfers van het Centraal Planbureau op dat moment. In de Begroting 2023 gebruiken we uiteindelijk de vergoeding uit de septembercirculaire 2022.

De lonen, pensioenen en sociale lasten zullen stijgen in 2023 met € 589.000

Bij de uitgangspunten van de begroting in paragraaf 4.1 is toegelicht welke stijgingspercentages worden gehanteerd voor lonen, pensioenen en sociale lasten voor de ambtelijke organisatie. Dit geeft in 2023 een bijstelling van € 589.000. Dit bedrag is inclusief indexatie vergoedingen college van B&W en gemeenteraad.

Door verhoging van belastingtarieven stijgen de kosten van gemeentelijke panden

De gemeente heeft ongeveer 110 panden in haar bezit. Ook de gemeente moet over deze panden belastingen betalen. Het gaat dan om OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en waterschapsbelasting. Welke belastingen betaald moeten worden is afhankelijk van de situatie. De gemeente is altijd eigenaar en soms ook gebruiker.

Verhoging van de belastingtarieven in 2023 geeft voor die panden hogere kosten in de gemeentelijke begroting. Dit is een nadeel van € 10.000.

Er is meer onderhoudsbudget nodig vanwege groei van de gemeente en inflatie

Ieder jaar moet er meer onderhouden worden in de openbare ruimte omdat de gemeente groeit. Dat wordt ook wel areaal genoemd. De structurele groei van het areaal kan worden uitgedrukt in een percentage. Het onderhoudsbudget dient ieder jaar met dit percentage te worden verhoogd om het onderhoud goed en binnen de budgetten uit te kunnen voeren. Daarnaast is er de huidige inflatie. In totaal een bijstelling van € 48.000.

De ODZOB krijgt steeds meer aanvragen en taken

De afgelopen jaren zijn er steeds meer wettelijke taken bijgekomen op het gebied van milieuvergunningverlening, melding activiteitenbesluit en de daarbij behorende adviseringen. Voor deze aanvragen betreft het een open-einde-regeling. We hebben zelf geen invloed op het aantal aanvragen wat wordt ingediend, maar moeten ze wel in behandeling nemen. Bijvoorbeeld transitie buitengebied en meer kosten voor duurzaamheid. In de afgelopen jaren was de inzet van de ODZOB ook steeds hoger dan vooraf begroot.

Door het indexeren van de professionele instellingen blijft hun dienstverlening op peil

Het merendeel van de professionele organisaties is gebonden aan cao-afspraken. Een risico voor het niet indexeren van subsidies is dat zorg en/ of dienstverlening verschaalt. Dit betekent dat de ontvangende subsidieorganisatie gaat snijden in de uren dienstverlening om zo aan de wettelijk verplichte salarisstijging te kunnen voldoen. Daarnaast stijgen de kosten van deze instellingen door de oplopende energielasten en huidige inflatie.

Vergoedingen zwembad en buitensportverenigingen stijgen op basis van contract

De onderhoudsvergoedingen van de dertien basis buitensportverenigingen en de bijdrage aan Molenbroek BV voor het zwembad worden contractueel geïndexeerd.

Met het indexeren van het budget automatisering blijft de dienstverlening op peil

Vanaf 2021 worden de budgetten voor informatievoorziening en automatisering geïndexeerd. De indexering kon niet langer worden opgevangen binnen de budgetten. We voeren nu een jaarlijkse indexering van 2,5% door. Leveranciers hebben de ruimte om indexering door te voeren vanwege de landelijke inkoopvoorwaarden voor ICT. In deze kadernota is nu voor € 13.000 aan indexeringen opgenomen.

Daarnaast zijn er door de groei van organisatie meer licenties, laptops en dergelijke nodig. Dat geeft € 15.000 meer kosten.

Door prijsstijgingen wordt de investering Kindcentrum Berglaren duurder

In de Begroting 2022 is voor het jaar 2023 een investering opgenomen voor Kindcentrum Berglaren van € 3,3 miljoen. Door de prijsstijgingen afgelopen jaren is nu een investering van € 3,9 miljoen nodig. Deze nieuwe berekening is gemaakt in maart 2022. Omdat de investering duurder uitvalt stijgen ook de jaarlijkse kapitaallasten met € 25.000.

5.4 Bijstellingen naar aanleiding van de Jaarrekening 2021

Een belangrijk deel van de afwijkingen in de Jaarrekening 2021 is incidenteel. Denk aan winstuitkeringen van gemeenschappelijke regelingen en extra coronavergoedingen in de decembercirculaire.

Een aantal afwijkingen kunnen echter structureel worden ingeboekt.

Omschrijving	Budget van	Budget naar	Structurele bijstelling
Post Onvoorzien	120	70	50V
Planschade regulier	22	12	10V
Leges kabels en leidingen (inkomsten)	50	75	25V
Totaal bijstellingen uit Jaarrekening 2021			85V

5.5 Ontwikkeling ambtelijke organisatie

Op voorstel van het college heeft de gemeenteraad op 7 oktober 2021 besloten een toekomstbestendig ontwikkelplan voor de ambtelijke organisatie te laten opstellen. Dit naar aanleiding van het onderzoeksrapport van organisatieadviesbureau & Van de Laar (juni 2021) waarin is geconcludeerd dat de ambtelijke organisatie in de basis toekomstbestendig is, mits de juiste kwantitatieve en kwalitatieve impulsen worden gegeven. Dit betreft een structurele formatieve investering in de ambtelijke organisatie, het versterken van het integraal werken en het strategisch en innovatief vermogen, en daarnaast het boeien en binden van medewerkers in het licht van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Vooruitlopend daarop heeft de gemeenteraad bij de vaststelling van de Begroting 2022 besloten structureel een stelpost van € 650.000 op te nemen voor de formatieve versterking van de ambtelijke organisatie. Met externe begeleiding van TwynstraGudde is onder regie van de directie een ontwikkelplan voor de ambtelijke organisatie opgesteld, dat in juni/juli 2022 aan het (nieuwe) college ter vaststelling wordt voorgelegd. De financiële vertaling van het ontwikkelplan wordt vervolgens aan de gemeenteraad voor de behandeling van de Begroting 2023 voorgelegd.

5.6 Bijstellingen met een verplicht karakter

Er zijn bijstellingen van budgetten en er zijn voorgestelde investeringen

De bijstellingen zijn weergegeven in vier tabellen welke op de volgende pagina's staan:

1. Bijstelling budgetten met verplicht karakter;
2. Investerings met verplicht karakter;

Investerings worden afgeschreven over de gebruiksduur van de investering. Dat geeft jaarlijkse afschrijvingslasten en jaarlijkse rentelasten, ook wel kapitaallasten genoemd.

Deze kadernota bevat geen wensen voor nieuw beleid

De kadernota beperkt zich enkel tot de verplichte bijstellingen. Alleen de noodzakelijke aanpassingen zijn opgenomen. Dit geeft daarmee maximale ruimte aan het nieuwe college en gemeenteraad voor het maken van afwegingen voor nieuw beleid richting de begroting.

Eventuele wensen voor nieuw beleid worden betrokken bij de voorstellen voor de Begroting 2023 waarvan de behandeling in november 2022 plaatsvindt.

Alleen de structurele bijstellingen tellen mee in het structurele saldo

Bij de voorstellen is aangegeven of het gaat om incidentele (I) kosten of structurele (S) kosten. Dit verschil is belangrijk voor het bepalen van het structurele saldo van de begroting.

Daarbij volgen wij de bepalingen uit het BBV. Deze bepalingen zijn soms wat bijzonder. Bijvoorbeeld is voor de actualisatie van de groene kaart nu eenmalig een bedrag van € 28.000 opgenomen. Die kosten worden als structureel gezien door het BBV. De groene kaart is namelijk verplicht vanuit de bomenverordening. In de verdere toekomst zul je die kosten ooit weer moeten maken. Daarom tellen ze toch mee in het structurele saldo.

Kapitaallasten starten in Gemert-Bakel in het jaar nadat de investering in gebruik is genomen. Volgens de provinciale richtlijnen moet we dan 50% van de afschrijvingskosten meenemen in het structurele saldo van het investeringsjaar.

Samengevat

	Krediet	2023	2024	2025	2026
Verplicht					
Budgetten verplicht	-	906N	638N	688N	588N
Investerings verplicht	5.913	0	111N	108N	106N
Correctie voor structureel saldo	-	201V	13V	0	0
Totaal verplicht	5.913	705N	736N	796N	694N

Uitgebreidere toelichting op de wensen is de vinden in de bijlage

In de tabellen hierna staan alle verplichte bijstellingen opgesomd. Via de nummering in de tabel is de uitgebreide toelichting vindbaar in de bijlage.

Aanpassingen budgetten met een verplicht karakter

In deze paragraaf staan de verplichte aanpassingen van budgetten. Het kunnen ook eisen zijn die algemener in de wet staan opgenomen zoals de zorgplicht voor goed onderhoud.

Nr	Onderwerp	I /S	2023	2024	2025	2026
Programma 1 Algemene zaken						
1.1	Energiehuis Slim Wonen	S	50N	50N	50N	50N
1.2	Uitvoering RES	S	15N	0	0	0
1.3	Klimaatadaptatie	I	25N	25N	0	0
Programma 2 Sociaal Domein						
2.1	Inspectie gastouders	S	7N	7N	7N	7N
Programma 3 Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer						
3.1	Onderhoud groen (exclusief bomen en maaien gras)	S	209N	209N	209N	209N
3.2	Boomonderhoud en vervangingen	S	80N	120N	120N	120N
3.3	Kwartiermaker implementatie Samenhangende Objecten Registratie	I	80N	0	0	0
3.4	Renovatie groenvakken	S	50N	50N	50N	50N
3.5	Actualisatie groene kaart	S	28N	0	0	0
3.6	Actualisatie bomenbeheerplan 2023-2027	S	25N	0	0	0
3.7	Bestrijding invasieve soorten zoals de Japanse duizendknoop	S	15N	15N	15N	15N
3.8	Actualiseren archeologie beleidskaart	S	40N	0	0	0
3.9	Omgevingsvisie	S	15N	15N	115N	15N
Programma 4 Economie & Sport						
4.1	Speel- en Bewegbeleid	S	72N	72N	72N	72N
4.2	Opstellen Mobiliteitsvisie	I	100N	0	0	0
4.3	Kleine verkeersonderzoeken en adviezen	S	25N	25N	25N	25N
4.4	Kleine verkeersmaatregelen	S	25N	25N	0	0
4.5	Aanschaf vier radartellers	I	20N	0	0	0
Programma 5 Financiën & Woningbouw						
5.1	Jaarlijks onderhoud MFA D'n Eik	S	25N	25N	25N	25N
Totaal van alle programma's			906N	638N	688N	588N

Investerings met een verplicht karakter

In deze paragraaf staan de verplichte investeringen. Het zijn investeringen die allen vallen onder de zorgplicht. Dat betekent dat op basis van de wet de gemeente inspanningen moet verrichten op dit onderwerp, zoals goed onderhoud plegen.

Nr	Investerings met verplicht karakter	Krediet	Kapitaallasten			
			2023	2024	2025	2026
Programma 1 Algemene zaken						
1.4	Groene zone 2.0 isolatie (lening)	3.767	0	0	0	0
1.5	Groene zone zonnepanelen (lening)	1.310	0	0	0	0
Programma 2 Sociaal Domein						
Geen investeringen met verplicht karakter						
Programma 3 Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer						
3.10	Vervanging integraal beheersysteem openbare ruimte	150	0	34N	33N	32N
Programma 4 Economie & Sport						
4.6	Vervanging sportmaterialen sporthallen Molenbroek en De Beek	187	0	23N	22N	22N
Programma 5 Financiën en Woningbouw						
5.1	Dak en W-installaties D'n Eik	499	0	54N	53N	52N
Totaal van alle programma's		5.913	0	111N	108N	106N

Totaaloverzicht

6. Totaaloverzicht

Per onderdeel is aangegeven in welke paragraaf de bijstelling verder staat toegelicht.

Onderdeel	2023	2024	2025	2026
§2.0 Structurele saldo Begroting 2022	296V	7V	393V	336V
§5.1 Al genomen raadsbesluiten	176N	160N	159N	158N
Startsaldo Kadernota 2023	120V	153N	234V	178V
Bijstellingen inkomsten				
§4.2 Tarieven	96V	184V	276V	374V
§4.3 Uitkomsten regeerakkoord (meicirculaire)	2.510V	3.230V	3.780V	920V
§4.3 Herverdeling gemeentefonds (meicirculaire)	230V	692V	1.153V	1.153V
§4.3 Uitkomsten meicirculaire 2022 overig	2.275V	2.860V	3.475V	1.579V
Bijstellingen uitgaven				
§3.1 Commanderiej College	0	0	0	1.605N
§4.4 Drie decentralisaties Sociaal Domein	1.170N	1.170N	1.170N	1.170N
§4.5 Geen jaarlijkse storting in weerstandsvermogen	250V	250V	250V	250V
§5.2 Gemeenschappelijke regelingen	120N	229N	276N	264N
§5.3 Kostenstijgingen -/- vergoeding gemeentefonds	408N	433N	433N	433N
§5.4 Bijstellingen naar aanleiding Jaarrekening 2021	85V	85V	85V	85V
§5.5 Ontwikkeling ambtelijke organisatie	PM	PM	PM	PM
Structurele saldo na bijstellingen	3.868V	5.316V	7.374V	1.067V
Bijstellingen met een verplicht karakter				
§5.6 Bijstellingen met een verplicht karakter	906N	638N	688N	588N
§5.6 Investerings met een verplicht karakter	0	111N	108N	106N
§5.6 Waarvan incidenteel	201V	13V	0	0
Structurele saldo na bijstellingen en verplicht	3.163V	4.580V	6.578V	373V